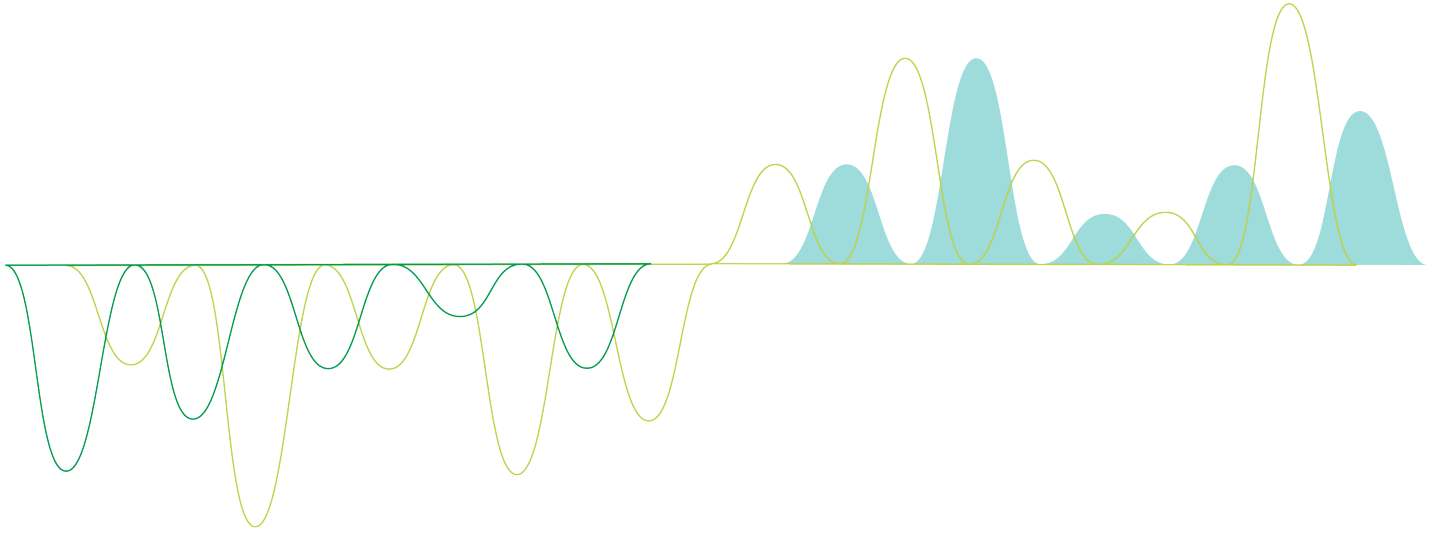

Qlik Sense Desktop

Qlik Sense®

November 2023

Telif Hakkı © 1993-2023 QlikTech International AB. Tüm hakları saklıdır.

1 Bu belge hakkında	5
2 sürümlerini karşılaştırmaQlik Sense	6
3 Qlik Sense Desktop yükleme	7
3.1 Sistem gereksinimleri	7
3.2 Qlik Sense Desktop uygulamasına dahil olanlar	8
Masaüstü öğeleri ve başlat menüsü öğeleri	8
Qlik Sense Desktop yükleme konumu	8
Örnekler, uygulamalar ve günlükler	8
3.3 Kurulum dosyasını alma	8
3.4 Qlik Sense Desktop yükleme	8
Qlik Sense Desktop standart yükleme	8
Qlik Sense Desktop özel yükleme	9
3.5 uygulamasını yükseltmeQlik Sense Desktop	10
Uygulama geçişi	11
3.6 Qlik Sense Desktop bağlantı noktaları	11
3.7 Qlik Sense Desktop depolama	11
Varsayılan depolama	11
Taşınabilir biçim	11
3.8 Uzantı paketleri yüklemesini değiştirme	11
3.9 Qlik Sense Desktop onarımı	12
3.10 Qlik Sense Desktop kaldırma	12
3.11 Qlik Sense Desktop sessiz yüklemesi	13
Söz dizimi	13
Komutlar	13
Bağımsız Değişkenler	14
Örnekler	15
3 Yükleme dosyalarını indirme	16
4 Qlik Sense Desktop uygulamasını başlatma	17
4.1 Qlik Sense SaaS için kimlik doğrulaması yapma	17
Qlik Sense Desktop uygulamasını indirip kimliğinizi doğrulayın.	17
4.2 Qlik Sense Enterprise sunucusunda kimlik doğrulaması yapma	17
Qlik Sense Enterprise hub'ından istemci kimlik doğrulaması bağlantısı alma	18
Yöneticinizden istemci kimlik doğrulaması bağlantısı alma	18
Yöneticinizden hubs.ini dosyasını alma	19
4.3 Oturumu kapatma	19
4.4 Web tarayıcısında Qlik Sense Desktop açma	19
5 uygulamasındaki hubQlik Sense Desktop	21
5.1 A: Araç Çubuğu	21
5.2 B: Oturum açma bilgileri	22
5.3 C: Yeni uygulama oluştur	22
5.4 D: İş	22
5.5 E: Ana alan	22
5.6 F: Başlarken	22
6 içinde uygulama açmaQlik Sense Desktop	23
6.1 Hub'dan uygulama açma	23

6.2 Hub dışından uygulama açma	23
7 Bir uygulamayı Qlik Sense Desktop kurulumundan taşıma	24
7.1 Geçerli Qlik Sense Desktop yüklemenizde oluşturulan bir uygulamayı taşıma	24
7.2 Eski Qlik Sense Desktop yüklemenizde oluşturulan bir uygulamayı taşıma	24
7.3 Uygulamayı başka bir Qlik Sense platformuna taşıma	25
8 Sorun giderme - Qlik Sense Desktop	26
8.1 Qlik Sense Desktop uygulamasını yükleyemiyorum	26
8.2 Qlik Sense Desktop günlük kayıt dosyalarını bulamıyorum	26
8.3 Qlik Sense Desktop için yükleme günlük kayıt dosyalarını bulamıyorum	26
8.4 Oturumumun süresi doldu	26
8.5 Hub'da uygulama küçük resimleri yok	26
8.6 Uygulama taşınırken görüntüler kayboluyor	27
8.7 qvw dosyamı hub'a bırakmıştım, ama şimdi qvw dosyasını bulamıyorum ve uygulamam hub'da kullanılamıyor	27
8.8 Bir uygulamayı açamıyorum	27
8.9 Bir nesneden verileri indiremiyorum	28

1 Bu belge hakkında

Okuyun ve Qlik Sense Desktop ile Qlik Sense arasındaki farkları öğrenin.

Bu belge, Qlik Sense için çevrimiçi yardımdan oluşturulmuştur. Yardımın bazı bölümlerini çevrimdışı olarak okumak veya sayfaları kolayca yazdırmak isteyen kişilere yöneliktir ve çevrimiçi yardımla karşılaştırıldığında ek bilgi içermez.

Çevrimiçi yardımı, ek kılavuzları ve daha fazlasını help.qlik.com/sense adresinde bulabilirsiniz.

2 sürümlerini karşılaştırmaQlik Sense

Qlik Sense Desktop ile Qlik Sense Enterprise arasında bazı farklar vardır:

- Qlik Sense Desktop uygulamasını yalnızca yerel Windows bilgisayarınızda kullanabilirsiniz - örneğin birden fazla ekranın veya tabletin kullanılması desteklenmez.
- Uygulamalar Qlik Sense Desktop içinde yayınlanamaz ve bu nedenle klasör desteği yoktur.
- Güvenlik fonksiyonu Qlik Sense Desktop içinde desteklenmez.
- Qlik Sense Desktop içinde otomatik kaydetme işlevi yoktur; işlerinizi araç çubuğunda **Kaydet**'e tıklayarak elle kaydetmeniz gerekir. Uygulama, kod yeniden yüklenirken otomatik olarak kaydedilir.
- Qlik Sense Desktop içinde uygulamaların çoğaltılması desteklenmez.
- Qlik Sense Desktop, işletim sisteminizin dilinde çalışacaktır ve dil değiştirilemez.
- Qlik Sense Desktop hizmetinde dinamik görünümler desteklenmez.

3 Qlik Sense Desktop yükleme

Bu bölümde, Qlik Sense Desktop uygulamasının bilgisayarınıza nasıl yükleneceği açıklanmaktadır.

3.1 Sistem gereksinimleri

Qlik Sense Desktop uygulamasını başarıyla yüklemek ve çalıştırmak için bu bölümde listelenen gereksinimlerin yerine getirilmesi gerekir.

Qlik Sense Desktop gereksinimleri

İşletim sistemi	Microsoft Windows 10 (Yalnızca 64 bit sürüm) Microsoft Windows 11
İşlemciler (CPU)	Intel Core 2 Duo veya üstü önerilir. Advanced Vector Extensions (AVX) desteği.
Bellek	Minimum 4 GB (veri hacimlerine bağlı olarak daha fazlası gerekebilir). <i>Qlik Sense, bellek içi analiz teknolojisi kullanır. Bellek gereksinimleri, doğrudan analiz edilen verilerin miktarıyla ilişkilidir.</i>
Disk alanı	Yüklemek için toplam 5,0 GB gerekir
.NET framework	4.8 veya üstü
Güvenlik	Yüklenmesi gereken yerel yönetim ayrıcalıkları.
Minimum ekran çözünürlüğü	<ul style="list-style-type: none">Masaüstü bilgisayarlar, dizüstü bilgisayarlar ve tabletler: 1024x768Küçük ekranlar: 320x568
Tarayıcı desteği	<ul style="list-style-type: none">Microsoft EdgeGoogle ChromeMozilla Firefox <i>Varsayılan olarak, Qlik Sense Desktop kendi penceresinde çalışır. Ancak bunu bir web tarayıcısında da açabilirsiniz.</i> <i>Mozilla Firefox, sanal ortamlarda desteklenmeyen donanım hızlandırma gerektirir.</i>

3.2 Qlik Sense Desktop uygulamasına dahil olanlar

Masaüstü öğeleri ve başlat menüsü öğeleri

Qlik Sense Desktop yüklemenizi tamamladıktan sonra, masaüstünde ve **Başlat** menüsünde (**Başlat > Tüm Programlar**) bir kısayol kullanılabilir olacaktır:

- Qlik Sense Desktop kısayolu
Hub, Qlik Sense çalıştırdığınızda başlangıç noktası olur. Bu, oluşturduğunuz tüm Qlik Sense uygulamalarını bulabileceğiniz yerdir.

Qlik Sense Desktop yükleme konumu

Qlik Sense Desktop yüklemenizi tamamladıktan sonra Qlik Sense Desktop, *Users\{user}\AppData\Local\Programs\Qlik* yoluna yüklenir.

Yükleme konumunu **Özel Yükleme** seçeneğini kullanarak da belirtebilirsiniz.

Örnekler, uygulamalar ve günlükler

Qlik Sense Desktop yüklemesine dahil olan bazı örnek dosyalar vardır. Bunlar *Users\{user}\Documents\Qlik\Examples* yoluna yüklenir. Örneğin, birkaç uzantı kodu örneği *Extensions* alt klasörüne yüklenir.

Qlik Sense Desktop yüklemesi de örnek uygulamalarla birlikte sunulur. Bunlar *Users\{user}\Documents\Qlik\Sense\Apps* yoluna yüklenir.

Qlik Sense Desktop yüklemenizde, günlükler *Users\{user}\Documents\Qlik\Sense\Log* yolunda bulunur.

3.3 Kurulum dosyasını alma

Qlik_Sense_Desktop_setup.exe dosyası [Ürün İndirmeleri](#) sitesinden edinilebilir. Bu dosyayı bilgisayarınızdaki bir klasöre kaydedin.

3.4 Qlik Sense Desktop yükleme

Yükleme ve depolama konumlarının varsayılan seçeneklere ayarlandığı standart yüklemenin yanı sıra, özel yükleme seçeneğini kullanarak yükleme konumlarını kendiniz belirtebilirsiniz.

Qlik Sense Desktop standart yükleme

Aşağıdakileri yapın:

1. Yüklemeyi başlatmak için *Qlik_Sense_Desktop_setup.exe* dosyasına çift tıklayın.
Hoş geldiniz diyalog penceresi görüntülenir.
2. Standart yükleme işlemi gerçekleştirmek için **Install** seçeneğine tıklayın.
License agreement diyalog penceresi görüntülenir.

3. Lisans sözleşmesini okuyun, **I accept the license agreement** seçeneğini belirleyin ve **Next** ögesine tıklayın.

Lisans sözleşmesini yerel bir yazıcıya da yazdırabilirsiniz.

4. **Yüklemeye hazır** ekranında isteğe bağlı olarak bir masaüstü kısayolu oluşturmayı seçin. **Yükle**'ye tıklayın.
5. **Extension bundles** (Uzantı paketleri) bölümünde isteğe bağlı olarak uzantı paketlerini yüklemeyi seçin. Ardından Qlik Sense yüklemeniz için kullanılabilir olanlar listesinden yüklemek istediğiniz uzantı paketlerini seçin.
Daha sonra istediğiniz zaman Qlik Sense yüklemenizden uzantı paketlerini ekleyebilir veya kaldırabilirsiniz. bk. *Uzantı paketleri yüklemesini değiştirme (page 11)*.
6. Uzantı paketlerini yüklememeyi seçtiyseniz **Yükle**'ye tıklayın. Aksi takdirde **İleri**'ye tıklayın.
7. Uzantı paketlerinden herhangi birini yüklüyorsanız uzantı paketi lisans sözleşmesini kabul edin. Ardından **Yükle**'ye tıklayın.
8. Yükleme tamamlandığında, **Installation summary** görüntülenir. **Installation summary** ögesini kapatmak için **Finish** seçeneğine tıklayın.
Qlik Sense Desktop uygulamasını bilgisayarınıza başarıyla yüklemiş oldunuz.

Qlik Sense Desktop özel yükleme

Aşağıdakileri yapın:

1. Yüklemeyi başlatmak için *Qlik_Sense_Desktop_setup.exe* dosyasına çift tıklayın.
Hoş geldiniz diyalog penceresi görüntülenir.
2. **Custom Installation** seçeneğine tıklayın.
License agreement diyalog penceresi görüntülenir.
3. Lisans sözleşmesini okuyun, **I accept the license agreement** onay kutusunu seçin ve **Next** ögesine tıklayın.

Lisans sözleşmesini yerel bir yazıcıya da yazdırabilirsiniz.

4. Qlik Sense Desktop uygulamasını yüklemek istediğiniz konumu yazın veya bu konuma gözetin ve **İleri**'ye tıklayın.

Qlik Sense Desktop, yönetici haklarının gerekli olduğu konumlara yüklenemez; örneğin, C:\Program Files.

5. Qlik Sense Desktop uygulamasının uygulama içeriğini depolamasını istediğiniz konumu yazın veya bu konuma gözetin ve **İleri**'ye tıklayın.
6. **Yüklemeye hazır** ekranında isteğe bağlı olarak bir masaüstü kısayolu oluşturmayı seçin. **Yükle**'ye tıklayın.

7. **Ready to install** (Yüklemeye hazır) ekranının **Extension bundles** (Uzantı paketleri) bölümünde isteğe bağlı olarak bir masaüstü kısayolu oluşturmayı seçin. Ardından Qlik Sense yüklemeniz için kullanılabilir olanlar listesinden yüklemek istediğiniz uzantı paketlerini seçin.
Daha sonra istediğiniz zaman Qlik Sense yüklemenizden uzantı paketlerini ekleyebilir veya kaldırabilirsiniz. bk. *Uzantı paketleri yüklemesini değiştirme (page 11)*.
8. Uzantı paketlerini yüklememeyi seçtiyseniz **Yükle**'ye tıklayın. Aksi takdirde **İleri**'ye tıklayın.
9. Uzantı paketlerinden herhangi birini yüklüyorsanız uzantı paketi lisans sözleşmesini kabul edin. Ardından **Yükle**'ye tıklayın.
10. Yükleme tamamlandığında, **Installation summary** görüntülenir. **Installation summary** ögesini kapatmak için **Finish** seçeneğine tıklayın. Özel yükleme ve depolama konularını kullanarak Qlik Sense Desktop uygulamasını bilgisayarınıza başarıyla yüklediniz.

Qlik Sense Desktop uygulamasının sessiz yükleme işlemi için bk. Qlik Sense Desktop sessiz yüklemesi (page 13).

3.5 uygulamasını yükseltmeQlik Sense Desktop

Daha önce Qlik Sense yüklenmişse ve *Qlik_Sense_Desktop_setup.exe* kurulum dosyasının daha yeni bir sürümü yürütüldüğünde yükseltme seçeneği kullanılabilir.

Aşağıdakileri yapın:

1. Yüklemeyi başlatmak için *Qlik_Sense_Desktop_setup.exe* dosyasına çift tıklayın.
Hoş geldiniz diyalog penceresi görüntülenir.
2. **UPGRADE** seçeneğine tıklayın.
License agreement diyalog penceresi görüntülenir.
3. Lisans sözleşmesini okuyun ve **I accept the license agreement** onay kutusunu işaretleyin (kabul ediyorsanız) ve **Next** seçeneğine tıklayın.

Lisans sözleşmesini yerel bir yazıcıya da yazdırabilirsiniz.

Ready to install diyalog penceresi görüntülenir.

4. Yüklemeyi başlatmak için **Upgrade** seçeneğine tıklayın.
Yükleme tamamlandığında, **Installation summary** görüntülenir.
5. **Installation summary** ögesini kapatmak için **Finish** seçeneğine tıklayın
Yeni Qlik Sense Desktop sürümüne başarıyla yükseltmiş oldunuz.

Qlik Sense Desktop uygulamasının sessiz yükseltme işlemi için bk. Qlik Sense Desktop sessiz yüklemesi (page 13).

Uygulama geçişi

Qlik Sense Desktop uygulaması yükseltildikten sonra, uyumluluk sağlamak için uygulamaların geçirilmesi gerekir. Hub'da, uygulama küçük resimleri uygulama taşınmadan önce görüntülenmez.

Geçiş, bir uygulamayı yükseltmeden sonra ilk kez açtığınızda otomatik olarak gerçekleştirilir. Bir uygulama geçirilmeden önce, `Users\{user}\Documents\Qlik\Sense\AppsBackup` yolunda yedek bir kopya oluşturulur. Uygulamayı önceki Qlik Sense Desktop sürümünde açmak isterseniz yedek kopyayı kullanabilirsiniz.

3.6 Qlik Sense Desktop bağlantı noktaları

Qlik Sense Desktop, varsayılan olarak bağlantı noktası 4848'i kullanır.

3.7 Qlik Sense Desktop depolama

Bu bölümde, Qlik Sense Desktop çalıştırılırken Qlik Sense uygulamalarının nerede depolandığını açıklanmaktadır.

Varsayılan depolama

Varsayılan olarak, Qlik Sense uygulamaları `C:\Users\{user}\Documents\Qlik\Sense` altındaki yerel dosya sisteminde depolar.

Taşınabilir biçim

Bir Qlik Sense uygulaması, yerel dosya sisteminde taşınabilir olan özel `.qvf` biçiminde depolanabilir.

Tek bir uygulama `<UygulamaAdi>.qvf` olarak depolanır; burada `<UygulamaAdi>` uygulamanın başlığıdır.

3.8 Uzantı paketleri yüklemesini değiştirme

Daha sonra istediğiniz zaman Qlik Sense Desktop yüklemenizden uzantı paketlerini ekleyebilir veya kaldırabilirsiniz.

Aşağıdakileri yapın:

1. **Denetim Masası**'nda **Programlar ve Özellikler**'i açın.
2. Program listesinde, değiştirmek istediğiniz uzantı paketine çift tıklayın.
3. Extension Bundle Setup Wizard (Uzantı Paketi Kurulum Sihirbazı) açılır. **Next** (İleri) seçeneğine tıklayın.
4. **Change** (Değiştir) seçeneğini belirleyin.
5. **Custom setup** (Özel kurulum) ekranında, paket yüklemesinin nasıl değiştirileceğini seçmek için paket simgesine tıklayın.
 - Paket yüklendiyse, kaldırmak için **Entire feature will be unavailable** (Özelliğin tamamı kullanılamaz olacak) seçeneğini belirleyin.
 - Paket yüklenmediyse, yüklemek için **Entire feature will be installed on local hard drive** (Özelliğin tamamı yerel sabit diske yüklenecek) seçeneğini belirleyin.

Ardından **Next** (İleri) seçeneğine tıklayın.

6. **Change** (Değiştir) seçeneğine tıklayın.
7. Extension Bundle Setup Wizard'ı (Uzantı Paketi Kurulum Sihirbazı) kapatmak için **Finish** (Son) seçeneğine tıklayın.

3.9 Qlik Sense Desktop onarımı

Repair seçeneği tüm kayıp dosyaları, kısayolları ve kayıt defteri değerlerini geri yükler.

Aşağıdakileri yapın:

1. Yüklemeyi onarmaya başlamak için **Denetim Masası**'nı açın ve **Program kaldır**'ı seçin. Ardından program listesinden Qlik Sense Desktop seçimini yapın ve **Değiştir**'e tıklayın.

Qlik Sense Desktop **Setup maintenance** diyalog penceresi görüntülenir.

Bu eylemi, Qlik_Sense_Desktop_setup.exe dosyasına çift tıklayarak da gerçekleştirebilirsiniz.

2. **REPAIR** seçeneğine tıklayın.
Ready to repair diyalog penceresi görüntülenir.
3. **Repair** seçeneğine tıklayın.
Onarım başlar ve ilerleme durumu görüntülenir.
4. Onarım işlemi tamamlandığında, **Repair summary** diyalog penceresi görüntülenerek Qlik Sense Desktop uygulamasının başarıyla onarıldığını onaylar.
5. **Finish** seçeneğine tıklayın.

Qlik Sense Desktop yüklemenizi başarıyla onarmış oldunuz.

Qlik Sense Desktop uygulamasının sessiz onarma işlemi için bk. Qlik Sense Desktop sessiz yüklemesi (page 13).

3.10 Qlik Sense Desktop kaldırma

Aşağıdakileri yapın:

1. Qlik Sense Desktop uygulamasını kaldırmaya başlamak için **Denetim Masası**'nı açın ve **Program kaldır**'ı seçin. Ardından program listesinden Qlik Sense Desktop seçimini yapın ve **Kaldır**'a tıklayın.

Qlik Sense Desktop uygulamasını bilgisayarınızdan kaldırmak isteyip istemediğinizi soran bir onay diyalog penceresi görüntülenir.

Qlik Sense Desktop uygulamasını, `Qlik_Sense_Desktop_setup.exe` dosyasına çift tıklayarak ve bakım diyalog penceresinden **Uninstall** öğesini seçerek de kaldırabilirsiniz. Bu durumda, Qlik Sense Desktop yüklemenizi değiştirirken kurulum dosyasının doğru sürümünü, yani Qlik Sense Desktop uygulamasını yüklediğiniz sırada kullanılan sürümü kullanmanız gerekir.

2. **Uninstall** seçeneğine tıklayın.
Kaldırma işlemi başlar ve ilerleme durumu görüntülenir.
3. Kaldırma işlemi tamamlandığında, **Uninstall summary** diyalog penceresi görüntülenerek Qlik Sense Desktop uygulamasının başarıyla kaldırıldığını onaylar.
4. **Finish** seçeneğine tıklayın.

Qlik Sense Desktop uygulamasını kaldırmış oldunuz.

Qlik Sense Desktop uygulamasının sessiz kaldırma işlemi için bk. Qlik Sense Desktop sessiz yüklemesi (page 13).

3.11 Qlik Sense Desktop sessiz yüklemesi

Sessiz yükleme çalıştırılırken Qlik Sense Desktop bir diyalog penceresi olmadan yüklenir. Başka bir deyişle, sessiz yükleme gerçekleştirilmeden önce tüm özelliklerin ve kullanıcı seçimlerinin bilinmesi gerekir. Yükleyicinin kullanıcı arayüzünde mevcut olan tüm kurulum seçenekleri, sessiz işlemlerle gerçekleştirilebilir.

Aşağıdakileri yapın:

1. **Başlat > Tüm Programlar > Donatılar > Komut İstemi** seçeneğini belirleyin.
Komut İstemi penceresi görüntülenir.
2. **Komut İstemi** penceresinde `Qlik_Sense_Desktop_setup.exe` dosyasını içeren klasöre gidin.
3. `Qlik_Sense_Desktop_setup.exe` ve ardından tercih ettiğiniz sessiz yükleme söz dizimini girin.

Söz dizimi

```
Qlik_Sense_Desktop_setup.exe [-silent] [-uninstall] [-repair] {-log  
path\filename} {layout=path} {accepteula=1|0} {desktopshortcut=1|0}  
{installdir=path} {storagepath=path}  
{bundleinstall=dashboard|visualization}
```

`Qlik_Sense_Desktop_setup.exe -?veya -h` Ekran üzeri sessiz kurulum yardımını getirir.

Komutlar

<code>-silent</code> (veya <code>-s</code>)	UI olmadan komut satırı odaklı kurulum (zorunlu).
---	---

-uninstall		Ürünün sessiz kaldırma işlemini gerçekleştirin. <code>-silent</code> komutu ile birlikte kullanılmalıdır.
-repair		Ürünün sessiz onarma işlemini gerçekleştirin. <code>-silent</code> komutu ile birlikte kullanılmalıdır.
-log (veya -l)	[yol ile birlikte günlük dosyası adı]	Günlük dosyası dizini ve günlük dosyası adı. <i>Kullanıcının bu dizine erişimi olmalıdır.</i>
-layout	[hedef dizin]	Dosyaları (.msi dosyaları dahil) hedef dizine ayıklar. <i>Bu bağımsız değişken, diğer komut satırı bağımsız değişkenleriyle birlikte kullanılmamalıdır.</i>

Bağımsız Değişkenler

Bağımsız değişkenler boşlukla ayrılır ve [Argument]="[Value]" biçiminde sunulur. Normalde çift tırnak işaretleri atılır ancak örneğin, bir yol boşluk içerdiğinde gerekli olabilir.

Varsayılan değerler, kurulum kullanıcı arabiriminde kullanılanla aynıdır.

accepteula	1 0	Qlik Kullanıcı Lisans Sözleşmesi'ni kabul eder. <i>Yükleme ve yükseltme sırasında bu bağımsız değişken zorunludur ve başarıyla yüklemek için Qlik Kullanıcı Lisans Sözleşmesi'ni (QULA) kabul etmeniz gerekir.</i>
desktopshortcut	1 0 (temiz yüklemelerde varsayılan olarak 1 değerini alır)	Masaüstü kısayollarını yükler.
installdir	[özel yükleme dizininin yolu]	Varsayılan yükleme dizininin kullanılmaması durumundaki dizini tanımlar. Varsayılan yükleme dizini: <code>%LocalAppData%\Programs</code> .
storagepath	[uygulamalar, günlükler, uzantılar için kullanılan özel dizinin yolu]	Uygulamalar, günlükler, uzantılar için kullanılan özel dizinin yolunu tanımlar. <code>installdir</code> parametresi ile birlikte sağlanmalıdır. Varsayılan depolama yolu: <code>C:\Kullanıcılar\{user}\Belgeler\Qlik\Sense</code> .

bundleinstall	dashboard,visualization	Gösterge paneli ve görselleştirme paketlerini içerir.
---------------	-------------------------	---

Örnekler

Qlik Sense Desktop yükleme veya yükseltme

Aşağıdaki örnek, Qlik Sense Desktop uygulamasını yükler veya mevcut kurulumu yükseltir.

```
Qlik_Sense_Desktop_setup.exe -s accepteula=1
```

Nesne paketleriyle Qlik Sense Desktop uygulamasını yükleme

Aşağıdaki örnek, Gösterge Paneli ve Görselleştirme nesne paketlerini içeren Qlik Sense Desktop uygulamasını yükler.

```
Qlik_Sense_Desktop_setup.exe -s accepteula=1  
bundleinstall=dashboard,visualization
```

Masaüstü kısayolları olmadan Qlik Sense Desktop uygulamasını yükleme

Aşağıdaki örnek, masaüstü kısayolları olmadan Qlik Sense Desktop uygulamasını yükler. Ayrıca yükleme günlükleri özel bir klasörde oluşturulur.

```
Qlik_Sense_Desktop_setup.exe -s -l c:\mylogpath desktopshortcut=0  
accepteula=1
```

Qlik Sense Desktop uygulamasını onarma

Aşağıdaki örnek, mevcut bir Qlik Sense Desktop yüklemesini onarır.

```
Qlik_Sense_Desktop_setup.exe -s -repair
```

Qlik Sense Desktop uygulamasını kaldırma

Aşağıdaki örnek, Qlik Sense Desktop uygulamasını kaldırır.

```
Qlik_Sense_Desktop_setup.exe -s -uninstall
```

3 Yükleme dosyalarını indirme

Qlik Cloud kendi sistemlerinizde kurulu olan yardımcı programlardan ve bağlayıcılardan yararlanır. Bu araçlar Qlik Cloud bulutunun **Araçlar** sayfasından veya Qlik İndirme Sitesi'nden indirilmek üzere yöneticilerin kullanımına sunulmuştur. Siteyi Qlik Topluluğu'nda, Destek > Ürün Haberleri > İndirme altında bulabilirsiniz.

Aşağıdakileri yapın:

1. Qlik Cloud içinde, sağ üst köşedeki profil simgenize tıklayın, sonra **Profil ayarları**'na tıklayın.
2. **Diğer** altından **Araçlar**'a tıklayın.
3. İndirmek için bir dosya seçin.

Alternatif olarak şunu da yapabilirsiniz:

1. [Ürün İndirmeleri](#) uygulamasına gidin.
2. **Qlik Veri Analizi**'ni veya **Qlik Veri Entegrasyonu**'nu, sonra ürününüzü seçin.
3. Olası indirmeler listenizi daraltmak için filtreleri kullanın.
4. İndirme işlemi başlatmak için **İndirme Varlıkları** tablosundaki **İndirme Bağlantısı** sütununda yer alan bir bağlantıya tıklayın.

Dosyaların ürüne ve sürüme göre filtrelendiği **İndirme Sitesinden** örnek.

The screenshot shows the Qlik Download Center interface. At the top, there are navigation buttons for 'Qlik Data Analytics', 'Qlik Data Integration', 'Search All', 'Clear Filter', and 'Feedback?'. Below these are four filter sections: 'Visibility' (All releases and all patches, Latest release and patch, All releases with latest patch), 'Product' (Qlik Sense Enterprise on Windows, Qlik Alerting, Qlik Connector for use with SAP NetWea..., Qlik Data Transfer, Qlik Essbase Connector, Qlik GeoAnalytics Data Package), 'Release' (November 2022, October 2022, August 2022, June 2022, May 2022, April 2022), and 'Release Number' (Initial Release, Patch 17, Patch 16, Patch 15, Patch 14, Patch 13). Below the filters is a 'Downloads' section with a table of download links.

Product	Release	Num...	Version	Publish...	End of Supp...	Release N...	Size	Download Link
Qlik Sense Enterpris...	November 20...	Initial Rele...	v14.97.3	08 Nov 2022	https://community...	Release Notes	1,282 MB	Qlik_Sense_setup.exe

4 Qlik Sense Desktop uygulamasını başlatma

Qlik Sense Desktop uygulamasını Qlik Sense program grubu altındaki **Başlat menüsünden** başlatabilirsiniz.

Qlik Sense Desktop uygulamasını kullanmaya başlamadan önce Qlik Sense Enterprise sunucusunda kimlik doğrulaması yapmanız gerekir. Kimlik doğrulaması yapabilmemiz için çalışan bir ağ bağlantısına sahip olmanız gerekir.

Kimliğiniz doğrulandıktan sonra Qlik Sense Desktop uygulamasını kullanmak için İnternet erişimi gerekmez. Ancak son kimlik doğrulaması işleminizin üzerinden otuz gün geçtiyse, oturumunuzu kapattıysanız veya yöneticiniz Qlik Sense Enterprise sunucusu için kullanıcı erişiminizi iptal ettiyse kimliğinizi yeniden doğrulamanız gerekir. SAML kimlik doğrulamasını kullanıyorsanız ve tarayıcıyı kapatırsanız oturum sona erer ve tanımlama bilgisi silinir, bu nedenle yeni bir oturum başlatmak için yeniden kimlik doğrulaması yapmalısınız.

Qlik Sense Desktop, işletim sisteminizin dilinde çalışır ve Qlik Sense Desktop uygulamasını bir web tarayıcısında açmadığınız sürece bu dil değiştirilemez.

4.1 Qlik Sense SaaS için kimlik doğrulaması yapma

Qlik Sense SaaS için Qlik Sense Desktop istemcinizin kimlik doğrulamasını yapabilirsiniz. Bunu yapmak için bir kimlik doğrulama bağlantısı oluşturmanız gerekir.

Qlik Sense SaaS ile Qlik Sense Desktop Kimliğini Doğrulama

Qlik Sense Desktop uygulamasını indirip kimliğinizi doğrulayın.

Aşağıdakileri yapın:

1. Hub'ı açın. Hub hakkında daha fazla bilgi için bkz. *uygulamasındaki hubQlik Sense Desktop (page 21)*.
2. Sağ üst köşedeki profilinize tıklayın ve **Profil ayarları**'nı seçin.
3. **Diğer**'in altından **Araçlar**'ı seçin.
4. **Qlik Sense Desktop** bölümünde **İndir**'e tıklayarak Qlik Sense Desktop indirin.
5. Qlik Sense Desktop yükleyin.
6. **Kimliği doğrula**'ya tıklayarak Qlik Sense Desktop yüklemenize bir sunucu kimlik doğrulama bağlantısı ekleyin. Ardından kimliği doğrulamak için Qlik Sense Desktop içinde bu bağlantıya tıklayabilirsiniz.

4.2 Qlik Sense Enterprise sunucusunda kimlik doğrulaması yapma

Qlik Sense Enterprise için kullanıcı erişim iznine sahipseniz Qlik Sense Desktop uygulamasını başlattığınızda Qlik Sense Enterprise sunucusunda kimlik doğrulaması yapabilirsiniz.

4 Qlik Sense Desktop uygulamasını başlatma

Kimlik doğrulaması yapmadan önce, Qlik Management Console yöneticiniz tarafından Qlik Sense Enterprise kimlik doğrulaması bağlantısı oluşturulmalıdır.

Qlik Sense yöneticiniz, aşağıdaki yöntemlerden birini kullanarak bağlantıyı nasıl alabileceğiniz konusunda sizi bilgilendirecektir:

- Qlik Sense Enterprise hub'ınızdan istemci kimlik doğrulaması bağlantısı alma
- Yöneticinizden istemci kimlik doğrulaması bağlantısı alma
- Yöneticinizden kimlik doğrulaması bağlantısını içeren hubs.ini dosyasını alma

Aşağıdaki prosedürleri uygulamaya başlayabilmeniz için Qlik Sense Desktop uygulamasının bilgisayarınızda yüklü olması gerekir.

Test sunucularında istemci kimlik doğrulaması desteklenmez.

Qlik Sense Enterprise hub'ından istemci kimlik doğrulaması bağlantısı alma

Aşağıdakileri yapın:

1. Qlik Sense Enterprise uygulamasını başlatın.
2. Hub'ın üst araç çubuğundaki **•••** ögesine ve ardından **İstemci kimlik doğrulaması** seçeneğine tıklayın.
3. Kimlik doğrulaması bağlantısını Qlik Sense kullanarak açmak istediğinizi onaylamanızı isteyen bir diyalog penceresi açılır. Diyalog penceresini onaylayın.
Qlik Sense Desktop açılır ve giriş sayfasındaki **Qlik Sense Enterprise uygulamasında kimlik doğrulama** seçeneğinin altına kurumsal sunucu için yeni bir kimlik doğrulaması düğmesi eklenir.
4. Oturum açmak için kimlik doğrulama düğmesine tıklayın. Qlik Sense Enterprise kimlik bilgilerinizi girmeniz istenebilir.
Kimliğiniz doğrulanır ve Qlik Sense Desktop açılır.

Bu işlemin ardından Qlik Sense Desktop dosyasını açtığınızda kimlik doğrulaması düğmesine tıklayarak ve Qlik Sense Enterprise kimlik bilgilerinizi girerek oturum açabilirsiniz.

Yöneticinizden istemci kimlik doğrulaması bağlantısı alma

Aşağıdakileri yapın:

1. Qlik Sense yöneticiniz tarafından sağlanan kimlik doğrulaması bağlantısına tıklayın.
Bağlantıya tıklayamıyorsanız bağlantıyı tarayıcınıza kopyalayın ve Enter tuşuna basın.
Google Chrome kullanıyorsanız, **Google Arama** ifadesinin bulunmadığı adres çubuğundan bağlantı seçeneğini belirlemeniz gerekir.

4 Qlik Sense Desktop uygulamasını başlatma

2. Kimlik doğrulaması bağlantısını Qlik Sense kullanarak açmak istediğinizi onaylamanızı isteyen bir diyalog penceresi açılır. Diyalog penceresini onaylayın. Qlik Sense Desktop açılır ve giriş sayfasındaki **Qlik Sense Enterprise uygulamasında kimlik doğrula** seçeneğinin altına bir kimlik doğrulama bağlantısı eklenir.
3. Kimlik doğrulaması bağlantısına tıklayın. Qlik Sense Enterprise kimlik bilgilerinizi girmeniz istenebilir. Kimliğiniz doğrulanır ve Qlik Sense Desktop açılır.

Bu işlemin ardından Qlik Sense Desktop dosyasını açtığınızda kimlik doğrulaması düğmesine tıklayarak ve Qlik Sense Enterprise kimlik bilgilerinizi girerek oturum açabilirsiniz.

Yöneticinizden hubs.ini dosyası alma

Aşağıdakileri yapın:

1. Yöneticiniz tarafından size sağlanan *hubs.ini* dosyasını şu konuma kopyalayın: `C:\Users\<kullanıcı adı>\Documents\Qlik\Sense\Hubs\`. Qlik Sense Desktop uygulamasını yeniden başlattığınızda, giriş sayfasındaki **Qlik Sense Enterprise uygulamasında kimlik doğrula** seçeneğinin altına bir kimlik doğrulaması bağlantısı eklenir.
2. Kimlik doğrulaması bağlantısına tıklayın. Qlik Sense Enterprise kimlik bilgilerinizi girmeniz istenebilir. Kimliğiniz doğrulanır ve Qlik Sense Desktop açılır.

Bu işlemin ardından Qlik Sense Desktop dosyasını açtığınızda kimlik doğrulaması düğmesine tıklayarak ve Qlik Sense Enterprise kimlik bilgilerinizi girerek oturum açabilirsiniz.

4.3 Oturumu kapatma

Qlik Sense Desktop uygulamasındaki oturumunuzu istediğinizde kapatabilirsiniz.

Aşağıdakileri yapın:

- Oturumu kapatmak için seçeneğine ve ardından, açılır menüde seçeneğine tıklayın.

4.4 Web tarayıcısında Qlik Sense Desktop açma

Varsayılan olarak, Qlik Sense Desktop kendi penceresinde çalışır. Ancak bunu bir web tarayıcısında da açabilirsiniz.

Bunu bir tarayıcıda açabilmeniz için önce Qlik Sense Desktop uygulamasını kullanarak oturum açmanız gerekir.

Aşağıdakileri yapın:

1. Başlat menüsünden Qlik Sense Desktop uygulamasını başlatın.
2. (Desteklenen) web tarayıcısı açın.
3. Tarayıcı adres çubuğuna `http://localhost:4848/hub` yazın.

Qlik Sense Desktop yeni bir web tarayıcısında açılarak tüm uygulamalarınızın bulunduğu hub'ı gösterir.

4 Qlik Sense Desktop uygulamasını başlatma

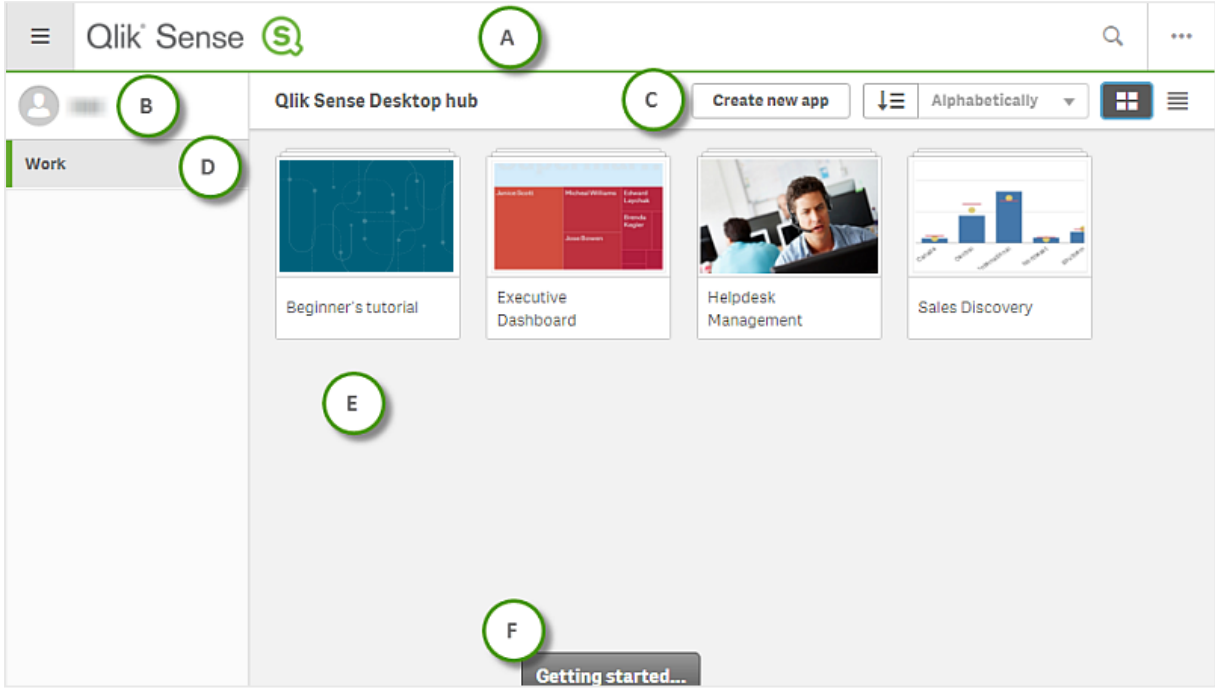

Artık Qlik Sense Desktop dilini deęiřtirebilirsiniz.

5 uygulamasındaki hubQlik Sense Desktop

Qlik Sense Desktop başlatıldığında, hub'a gelirsiniz. Hub, tüm uygulamalarınızı bulabileceğiniz yerdir. Hub'da bir uygulamaya tıklayarak ayrı bir sekmede açın.

İş görünümü açık şekilde Qlik Sense Desktop hub'ı.

5.1 A: Araç Çubuğu

Araç çubuğu genel menüyü ve diğer kullanışlı komutları içerir.

Araç çubuğu seçenekleri

UI öğesi	Açıklama
☰	Gezinti menüsünü açıp kapatın
🔍	Belirli bir uygulamayı kolayca bulmak için arama yapabilirsiniz.
⋮	Dev Hub , Yardım ve Hakkında seçenekleri olan genel menü. Qlik Sense Desktop uygulamasını kullanmak için İstemci kimlik doğrulaması bağlantısına tıklayabilirsiniz.

5.2 B: Oturum açma bilgileri

Oturum açma bilgileri seçenekleri

UI öğesi	Açıklama
	Oturum açtığınızda oturum açma bilgilerini görüntülenir. Qlik Sense sisteminin nasıl kurulduğuna bağlı olarak Oturum aç düğmesine tıklayarak oturum açmanız gerekebilir. Oturum açtığınızda şu bilgileri içeren Profil diyalog penceresini açmak için y seçeneğine ve ardından açılan menüde y seçeneğine tıklayın: Kullanıcı Kimliği ve Kullanıcı dizini .
Oturumu kapat	Oturumu kapatmak için açılan menüde ve seçeneğine tıklayın.

5.3 C: Yeni uygulama oluştur

Uygulama seçenekleri

UI öğesi	Açıklama
Yeni uygulama oluştur	Yeni bir uygulama oluşturun. Düğme, yalnızca uygulama oluşturma izniniz varsa kullanılabilir.
↑≡	Uygulamaları alfabetik olarak, oluşturulma tarihine ya da yayınlanma tarihine göre, azalan veya artan şekilde sıralayabilirsiniz.
	Tercih ettiğiniz genel bakış türüne bağlı olarak, kılavuz çizgi görünümü ve hub'ın liste görünümü arasında geçiş yapın.

5.4 D: İş

Çalışma altındaki tüm uygulamalarınızı içeren **Kişisel** seçeneği.

5.5 E: Ana alan

Tüm uygulamalarınız ana alanda görüntülenir.

5.6 F: Başlarken

Qlik Sense Desktop uygulamasını kullanmaya başlama hakkında daha fazla bilgi için Qlik Sense Desktop web sayfasına gidin.

6 içinde uygulama açmaQlik Sense Desktop

Qlik Sense Desktop ile hub'dan veya bir dosya konumundan uygulamalar açabilirsiniz.

6.1 Hub'dan uygulama açma

Bir uygulamayı hub'dan tıklayarak açabilirsiniz.

6.2 Hub dışından uygulama açma

Qlik Sense Desktop ile, hub'da yer almayan bir uygulamayı açabilirsiniz. Bunu iki şekilde yaparsınız.

- Uygulamanızın bulunduğu yere gidin ve hub'a sürükleyin.
- Ayrıca Ctrl+C'yi kullanarak uygulamayı kopyalayabilir ve Ctrl+O'yu kullanarak hub'da açabilirsiniz.

Uygulamanın hub içeriğinizin bir parçası olmasını istiyorsanız uygulama dosyasını (.qvf uzantısı ile) uygulama dizinine taşıyabilirsiniz (tipik olarak <user>\Documents\Qlik\Sense\Apps).

7 Bir uygulamayı Qlik Sense Desktop kurulumundan taşıma

Qlik Sense Desktop içinde oluşturduğunuz bir uygulamayı kaydettiğinizde uygulamada bulunan resimler ve uygulama içeriğinin geri kalanıyla paket oluşturulur. Bu işlem, uygulamayı başkasıyla paylaşmayı veya uygulamayı başka bir bilgisayara taşımayı kolaylaştırır.

Qlik Sense Desktop üzerinden oluşturduğunuz bir uygulamayı, örneğin uygulamayı e-postayla göndererek resimleriyle birlikte Qlik Sense Desktop bulunan başka bir bilgisayara taşıyabilirsiniz.

7.1 Geçerli Qlik Sense Desktop yüklemenizde oluşturulan bir uygulamayı taşıma

Uygulama geçerli Qlik Sense Desktop yüklemenizde oluşturulursa, uygulamada bulunan görüntüler ve uygulama içeriğinin geri kalanından paket oluşturulur.

Aşağıdakileri yapın:

1. Qlik Sense Desktop kullanarak uygulama oluşturun.
2. Uygulamayı kaydedin.
3. Sabit sürücünüzde uygulamayı bulun. Varsayılan konum <kullanıcı>\Belgeler\Qlik\Sense\Apps şeklindedir.
4. Uygulamayı, örneğin taşınabilir bir cihaza kopyalayın.
5. Uygulamayı Qlik Sense Desktop olan başka bir bilgisayarda Apps klasörüne yapıştırın.

Uygulama artık hub'dan kullanılabilir.

7.2 Eski Qlik Sense Desktop yüklemenizde oluşturulan bir uygulamayı taşıma

Uygulamanız sürüm 2.0'dan eski bir Qlik Sense Desktop sürümünde oluşturulduysa, uygulamada bulunan resimler ve uygulama içeriğinin geri kalanından paket oluşturulmaz. Uygulama taşınmadan önce uygulamayı açıp kaydetmeniz gerekir.

Aşağıdakileri yapın:

1. Yeni Qlik Sense Desktop sürümünü kullanarak uygulamayı açın.
2. Uygulamada bir değişiklik yapın.
3. Uygulamayı kaydedin.
Uygulamada bulunan görüntüler ve uygulama içeriğinin geri kalanından paket oluşturulur.
4. Sabit sürücünüzde uygulamayı bulun. Varsayılan konum <kullanıcı>\Belgeler\Qlik\Sense\Apps şeklindedir.

7 Bir uygulamayı Qlik Sense Desktop kurulumundan taşıma

5. Uygulamayı, örneğin taşınabilir bir cihaza kopyalayın.
6. Uygulamayı Qlik Sense Desktop olan başka bir bilgisayarda *Apps* klasörüne yapıştırın.

Uygulama artık hub'dan kullanılabilir.

7.3 Uygulamayı başka bir Qlik Sense platformuna taşıma

Qlik Sense Desktop içinde oluşturulan bir uygulamayı farklı bir Qlik Sense ortamına (örneğin Qlik Sense Enterprise) taşıyabilirsiniz. Uygulamayı taşımak için bilgisayarınıza kopyalamanız ve sonra tercih ettiğiniz bir Qlik Sense ortamına yüklemeniz gerekmektedir.

Uygulama hub'dan kullanılabilir.

Bir Qlik Sense Desktop uygulamasını Qlik Sense ortamına taşırsanız, resimleri ayrı ayrı ele almanız gerekir. Aynı durum, Qlik Sense kullanılarak oluşturulan bir uygulamanın taşınması için de geçerlidir.

8 Sorun giderme - Qlik Sense Desktop

Bu bölümde, Qlik Sense Desktop uygulamasına özgü sorunlar açıklanmaktadır.

8.1 Qlik Sense Desktop uygulamasını yükleyemiyorum

Olası neden:

Sistem gereksinimleri karşılanmamıştır veya yükleme için gerekli yerel yönetici ayrıcalıklarınız yoktur.

8.2 Qlik Sense Desktop günlük kayıt dosyalarını bulamıyorum

Qlik Sense Desktop içinde günlük kayıt dosyalarının konumu, uygulamayı nereye yüklediğinize bağlıdır.

Varsayılan konum `<user>\Documents\Qlik\Sense\Log` şeklindedir.

8.3 Qlik Sense Desktop için yükleme günlük kayıt dosyalarını bulamıyorum

Yükleme sırasında **iptal**'e tıklarsanız veya yükleme başarıyla tamamlanmazsa, **temp** klasörünüzde bulunan yükleme günlüğünde ayrıntılı bilgiler bulabilirsiniz. Bu klasöre, `%temp%` ortam değişkeniyle erişilebilir.

8.4 Oturumumun süresi doldu

Qlik Sense Enterprise sunucu kimlik bilgilerimle oturum açtığım Qlik Sense Desktop uygulamasını kullanıyordum. Bu sırada **Oturumunuzun süresi doldu** hata mesajını aldım ve şu anda yeniden oturum açamıyorum.

Olası neden:

Artık Qlik Sense Enterprise sunucusu için kullanıcı erişimine veya profesyonel erişime sahip değilsiniz.

Önerilen eylem

Yöneticinizden kullanıcı erişim izni veya profesyonel erişim izni vermesini isteyin.

8.5 Hub'da uygulama küçük resimleri yok

Olası neden:

Daha yeni bir Qlik Sense Desktop sürümüne yükseltme yapmışsınızdır. Hub'da, uygulama küçük resimleri uygulama taşınmadan önce görüntülenmez.

Önerilen eylem

Uygulamayı açın. Geçiş, bir uygulamayı yükseltmeden sonra ilk kez açtığınızda otomatik olarak gerçekleştirilir.

8.6 Uygulama taşınırken görüntüler kayboluyor

Olası neden:

Qlik Sense Desktop uygulamasını daha yeni bir sürüme yükseltmişsinizdir ve taşımak istediğiniz uygulama, sürüm 2.0'dan önceki bir Qlik Sense Desktop yüklemesinde oluşturulmuştur.

Önerilen eylem

Uygulamayı başka bir bilgisayara taşımadan önce, uygulamayı yeni Qlik Sense Desktop sürümüyle açın. Uygulamada değişiklik yapın ve uygulamayı kaydedin.

Uygulamada bulunan resimler ve uygulama içeriğinin geri kalanından paket oluşturulur.

8.7 qvw dosyamı hub'a bırakmıştım, ama şimdi qvw dosyasını bulamıyorum ve uygulamam hub'da kullanılamıyor

Olası neden:

QlikView belgenizi (qvw file) Qlik Sense uygulaması olarak açmak için bir klasörden sürükleyip Qlik Sense Desktop hub'ına bırakmışsınız.

Uygulamada değişiklikler yapıp uygulamayı kaydettiğinizde, aşağıdakiler gerçekleşir:

- Uygulama, QlikView belgelerinizin depolandığı klasörde Qlik Sense biçiminde (qvf dosyası) kaydedilir.
- Ayrıca, QlikView belge dosyası (qvw) klasörden kaldırılır ve otomatik olarak şurada depolanan bir yedekleme dosyasına (qvw.backup) dönüştürülür: *<kullanıcı>\Belgeler\Qlik\Sense\AppsBackup*.

Önerilen eylem

Yedekleme dosyasını açmak isterseniz dosyayı şu klasörde bulabilirsiniz:

<kullanıcı>\Belgeler\Qlik\Sense\AppsBackup.

Qlik Sense uygulaması (qvf dosyası) *<kullanıcı>\Belgeler\Qlik\Sense\Apps* dışında bir klasörde depolanmaya başlarsa, hub'dan erişilebilmesini sağlamak için *Apps* klasörüne taşıyın.

8.8 Bir uygulamayı açamıyorum

Bir uygulamayı açmaya çalıştığınızda şu hata mesajı görüntüleniyor: **Nesne kaydedilemedi.**

Olası neden:

Uygulamayı yedeklemek için toplam yol uzunluğu maksimum 260 karakteri aşıyor.

Toplam yol; yedekleme dizinini, ürün sürümünü ve yedekleme tarihi ve uygulama adının zaman damgasını içerir: *<kullanıcı>\Belgeler\Qlik\Sense\AppsBackup\<app name>*

Önerilen eylem

Toplam yolu kısaltmak için qvf dosyasını yeniden adlandırın. Bu, uygulamanın açılmasını sağlayacaktır.

8.9 Bir nesneden verileri indiremiyorum

Qlik Sense Desktop kullanarak verileri bir nesneden indirmeye çalıştığınızda şu hata mesajı görüntüleniyor: **Nesne kaydedilemedi.**

Olası neden:

Nesnenin başlık uzunluğu çok uzundur. Maksimum 174 karakteri aşmaktadır.

Önerilen eylem

Nesnenin başlığını kısaltın. Böylece verilerin indirilmesine olanak sağlanır.